

SWARA Yöntemi ile İşletmede Mesleki Eğitim Yeri Seçim Kriterlerinin Değerlendirilmesi: Örnek Bir Araştırma

Evaluation of Workplace Learning Place Selection Criteria Using the SWARA Method: A Sample Research

Sayfa | 4697

Halime SUVAY EKER , Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gedik Üniversitesi, halime.eker@gedik.edu.tr

Geliş tarihi - Received: 3 Kasım 2024
Kabul tarihi - Accepted: 11 Aralık 2025
Yayın tarihi - Published: 28 Aralık 2025

Öz. İşletmede mesleki eğitim, üniversitede bölümlerin müfredatında yer almaya başlamış, öğrencilere derslerini pratiğe dökebilme, iş yaşamına yönelik deneyim kazanma ve ağ oluşturma gibi birçok avantaj sağlamaktadır. Ancak, lisans düzeyindeki öğrencilerin işletmede mesleki eğitim yeri bulma sürecinde karşılaştıkları zorlukların ve bu sürecin etkinliğini artırmaya yönelik faktörlerin literatürde yeterince ele alınmadığı görülmüştür. Bu çalışmada, bir vakıf üniversitesinin Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümünde öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin işletmede mesleki eğitim sürecine ilişkin deneyimlerinin ve işletme seçim kriterlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçtan hareketle öğrencilere bu süreçteki deneyimleri açık uçlu sorularla, işletme seçerken öncelik verdikleri kriterler işletmede mesleki eğitim yeri seçim kriterleri ağırlıklandırma ölçeği ile sorulmuştur. Açık uçlu soruların içerik analizi ile analizinde, öğrencilerin eğitim yeri bulmak için çoğunlukla Kariyer.net ve LinkedIn'i kullandıkları, üniversiteleri tarafından desteklendiklerini hissettikleri, departmanlarından memnuniyet duydukları, gelecekteki stajyerlere eğitim yerini erken aramaya başlamalarını ve ısrarcı olmalarını tavsiye ettikleri ortaya çıkmıştır. Devamında kriter ölçeği SWARA yöntemi ile analiz edildiğinde, kariyer fırsatı (0.168) en önemli kriter olurken, güvenlik (0.040) en az önemli kriter olmuştur.

Anahtar Kelimeler: İşletmede mesleki eğitim, SWARA (Adım Adım Ağırlık Değerlendirme Oran Analizi), Çok kriterli karar verme

Abstract. Workplace learning has started to be included in the curricula of departments at the university, providing students with many advantages such as putting their lessons into practice, gaining experience in business life and networking. However, it has been observed that the difficulties encountered by undergraduate students in the process of finding a workplace learning place and the factors to increase the effectiveness of this process have not been sufficiently discussed in the literature. In this study, it is aimed to evaluate the experiences of the final year students studying in the Department of Management Information Systems of a foundation university regarding the workplace learning process and the business selection criteria. For this aim, students were asked about their experiences in this process with open-ended questions, and the criteria they prioritised when choosing a business were asked with the weighting scale of the criteria for choosing a workplace learning place. In the analysis of the open-ended questions with the content analysis revealed that students mainly used Kariyer.net and LinkedIn to find training places, felt supported by their universities, were satisfied with their departments, and advised future trainees to start looking for a training place early and to be persistent. Then, by analyzing the criteria scale with SWARA, career opportunity (0.168) was the top criterion, while security (0.040) was the least important.

Keywords: Workplace learning, SWARA (Step-wise Weight Assessment Ratio Analysis), Multiple criteria decision making

Extended Abstract

Introduction. After graduating from university, one of the most important problems that students face when entering business life is lack of experience. During their university education, students often obtain theoretical knowledge and are not able to experience practices in their field. Many programs offer one or two semesters of summer internship. However, it can be said that these internship programs, which are implemented for 20 working days, are insufficient for students to learn professional practices and gain experience. For this reason, many university departments have started to include the 7+1 (70 working days) or 6+2 (140 working days) workplace learning model in their curricula. In this way, students have the opportunity to apply the courses they take at university, gain experience or network with professionals of my working age. It is important to decide in which company the workplace learning will take place as it will affect the future career plans of the students. However, many criteria are taken into account when making this decision and this decision can be considered as a multi-criteria decision problem. In this study, firstly, open-ended questions were asked to evaluate the initial process of workplace learning of the students in the business. Then, SWARA method, which is one of the multi-criteria decision-making techniques, was examined with the aim of revealing which criteria are important in the businesses to be selected for workplace learning. It is thought that a company suitable for the demands of the students can be selected by providing a systematic analysis for the selection of a Workplace learning place with the SWARA method.

Method. Within the scope of the research, students were first asked 5 open-ended questions to find out what they encountered when starting workplace learning. Students' responses were analyzed using the content analysis method. Content analysis focuses on in-depth analysis of the collected data and enables the discovery of ambiguous themes and dimensions (Yıldırım and Şimşek et al., 2011 cited in Karataş 2017: 298).

In the continuation of the study, a scale was prepared to enable students to rate the importance of the criteria that they could take into account when choosing a workplace learning place. Students were asked to prioritize these criteria (from 1 to 9) and assign a degree of importance (in %) according to this ranking.

SWARA method was used to analytically evaluate the importance levels of the criteria for choosing a workplace learning place. This method allows to determine the weights of the criteria by systematically collecting students' opinions in the decision-making process. In SWARA, the criteria are ranked from important to unimportant and a degree of importance is assigned according to the ranking (Keršulienė et al., 2010 as cited in Yurdoğlu and Kundakçı 2017).

Results. The findings obtained from the answers of the open-ended questions analyzed by the content analysis method showed that the students generally applied to Kariyer.net and LinkedIn to find a workplace learning place, that their universities supported them sufficiently, that they were satisfied with the department they would work in, and that they recommended that students who would do workplace learning should look for a company well in advance and insist on it.

Furthermore, it was determined that the most prioritized criterion in the criteria that the students participating in the research considered when choosing a workplace learning place was career opportunity with a weight of 0.168, followed by training and mentoring (0.108), projects and

technologies (0.106), company structure (0.104), financial factors (0.099), transportation (0.075), working flexibility (0.055), social opportunities (0.050) and finally security (0.040).

Discussion and Conclusion. Firstly, open-ended questions were analyzed and the responses revealed that online career platforms such as Kariyer.net and LinkedIn have an important place in students' search for companies. From this result, it is understood that companies show their presence on digital channels as required by digital transformation and students use online platforms as a guide. Students stated that the university generally supported them in finding a company. However, there were also some students who stated that the support was not sufficient or that they did not receive any support at all. From these responses, it is understood that the university is trying to place its students in a business in this process, but cannot reach all of its students. One of the important points emphasized when the students' recommendations about this process are examined is that the search for a workplace learning place should be started early. In fact, this situation shows that students leave the search for a company for last and have difficulty in finding a company according to their own interests.

Secondly, students were asked about the ranking of the criteria they prioritize when choosing the companies where they will do workplace learning, and when the answers received were examined, it was determined that the most prioritized criterion was career opportunity with a weight of 0.168. This result indicates that students are willing to shape their future careers and continue their professional development. The fact that the career opportunity criterion (with a weight of 0.108) is followed by the training and mentoring criterion reveals that students attach importance to the information and guidance they will receive from the people responsible for them in the business. The fact that the training and mentoring criterion (with a weight of 0.106) is followed by the projects and technologies criterion is an indication of students' interest in working with innovative and up-to-date technologies. The remaining criteria of company structure, financial factors, transportation, job flexibility, social opportunities and security are taken into consideration, however, they are not as significant as the other criteria.

It is thought that these results obtained from the study will contribute to the process of determining and creating the most suitable workplace learning environments for students, educational institutions and businesses.

Giriş

Üniversiteden mezun olduktan sonra öğrencilerin iş hayatına atılmasında karşılaştıkları en önemli sorunlardan bir tanesi tecrübe eksikliği olarak gösterilebilir. Öğrenciler üniversitede aldıkları eğitim boyunca genellikle teorik bilgi ile donanmaktadır ve çalışma alanlarıyla ilgili pratikleri deneyimleme imkânı bulamamaktadır. Yükseköğretimin birçok programında bir veya iki dönem yaz stajı uygulandığı görülmektedir. Ancak 20 iş günü olarak uygulanan bu staj programlarının öğrencilerin meslek uygulamalarını öğrenmesi ve deneyim kazanması noktasında yetersiz kaldığı söylenebilir. Öyle ki, OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) tarafından 2016 yılında yapılan bir araştırmada çalışanların %40'tan fazlası sahip oldukları beceri düzeylerinin yaptıkları işin gereksinimlerini karşılamadığını ifade etmişlerdir (OECD, 2016: 26 Akt. Demir vd. 2019: 434). 16 ila 25 yaş arasındaki öğrenciler üzerinde dokuz farklı gelişmiş ülkede yapılan başka bir araştırmanın sonuçları ise, öğrencilerin %40 ila %47 arasındaki oranlarda aldıkları eğitimlerin kendilerini iş yaşamına hazırlamadığını düşündüklerini ortaya koymuştur (Aydagül, 2017 Akt. Demir vd. 2019: 434). Öte yandan öğrencilerin mezun olduktan sonra bir işe yerleşmede yaşadığı zorluklar işsizlik kaygısını da meydana getirmektedir. Surat ve Ceran tarafından 2020 yılında Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi'nde öğrenim gören 139 tane son sınıf öğrencisi üzerinde yapılan çalışmanın sonucunda %77,2 oran ile öğrencilerin "Yakın gelecekte içinde bulunacağım işgücü piyasasında durumum belirsizdir." ifadesine katıldığı tespit edilmiştir. Aynı yıl Korkmazer (2020) tarafından Muş Alparslan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 335 öğrenci üzerinde gerçekleştirilen çalışmada öğrencilerin işsizlik kaygısına sahip oldukları ortaya çıkarılmıştır. Durukan ve Öncel'in (2013) Kırıkkale Üniversitesi İstatistik Bölümünde okuyan 167 öğrencinin katılımıyla yaptıkları çalışmanın sonuçlarında da araştırmaya katılan 78 kız öğrencinin %46,21 oran ile 89 erkek öğrencinin %43,12 oran ile mesleki gelecek kaygısı taşıdığı saptanmıştır. Anlaşıldığı üzere üniversitede yetiştirilen öğrencilerle iş yaşamının beklentileri arasında uyumsuzluklar bulunmaktadır ve öğrencilerin mezuniyet sonrası belirsizliklerle karşı karşıya kalması gelecekle ilgili işsizlik kaygısı duymalarına sebep olmaktadır. Mezunların istihdam edilebilirliklerini artırmak ve sektörün ihtiyaç duyduğu yetkinlikleri kazandırmak amacıyla, eğitim programlarının sektör iş birliği ile yürütülmesi gerekmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin yaşadığı bu gibi olumsuzlukların giderilmesi için eğitim ve sektör arasındaki bağlantının güçlendirilmesi önemlidir.

Üniversitelerde uygulanan staj ve işletmede mesleki eğitim uygulamaları sektöre açılan bir kapı olarak gösterilebilir. Literatür incelendiğinde staj uygulamaları üzerine birçok çalışma yapıldığı görülmektedir. Aknar vd. (2023) çalışmalarında, üniversite öğrencilerinin staj yeri seçiminde dikkate aldıkları kriterleri SWARA yöntemi ile analiz etmişlerdir. Araştırma sonucunda, staj yapmayan öğrenciler için en önemli kriterin kendini geliştirme olanakları, staj yapan öğrenciler için ise konaklama olanakları olduğu ortaya çıkarılmıştır. Deniz ve Sarıkale (2023) araştırmalarında stajdan istenen verimin alınamamasından hareket ederek, muhasebe ve vergi uygulamaları bölümünde ön lisans eğitimi alan ve yaz döneminde staj yapan öğrencilerle, staj komisyonunda yer alan akademisyenlerle ve iş yerlerindeki staj sorumlularıyla görüşmeler yapmışlardır. İçerik analizi ile stajla ilgili paydaşların beklentileri öğrenilmiş ve staj problemleri ortaya çıkarılmıştır. Thi Ngoc Ha ve Dakich (2022), Vietnam üniversitenin staj uygulamalarında iyileştirme alanlarını araştırmak üzere iç ve dış paydaşların görüşlerini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, staj uygulamalarında iyileştirilmesi gereken üç temel alanın staj öğrenme çıktıları, staj desteği ve staj değerlendirmesi olduğu belirlenmiştir. Vukić vd. (2022)

Suvay Eker, H. (2025). SWARA yöntemi ile işletmede mesleki eğitim yeri seçim kriterlerinin değerlendirilmesi: Örnek bir araştırma. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(3), 4697-4721.

DOI. 10.51460/baebd.1578669

çalışmalarında yükseköğretimde otelcilik sektöründe staj yapan öğrencilerin memnuniyet, deneyim ve tutumlarını araştırmışlardır. Çalışma sonuçlarından staj ile istihdam olanaklarının memnuniyeti artırdığı, öğrencilerin en çok mentorun tarafsız değerlendirmesinden en az staj sırasında okul desteğinden memnuniyet duyduğu sonucuna varılmıştır. Özdemir (2019), muhasebe meslek adaylarının sorunlarını, beklentilerini ve meslekle ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla Giresun ilinde staj yapan adaylarla görüşmeler gerçekleştirmiştir. Yapılan görüşmeler, adayların en büyük sorunlarının mesleki sınav yerlerinin uzaklığı, yüksek sınav ve dosya ücretleri, staj yeri bulma zorlukları, düşük stajyer ücretleri ve yetersiz bilgilendirme olduğunu göstermiştir. Mıhoğlu vd. (2018) çalışmalarında, Türkiye’de mesleki eğitim ve işsizlikle mücadelede mesleki eğitimin önemini Konya ili özel ve Türkiye genelinde inceleyerek, insan kaynağı temininde iş tecrübesi eksikliği ve vasıflı personel yetersizliğinin önemli bir sorun olduğunu saptamışlardır. Buna karşın mesleki kursların firmalar tarafından yararlı bulunduğu sonucuna varılmıştır. Yalçinkaya ve Saydam (2018), Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerinin yaz stajıyla ilgili değerlendirmelerini analiz etmişlerdir. Analiz sonuçları öğrencilerin staj yeri seçerken %40,4 oranında kariyer hedefine uygun bir staj yeri olmasına önem verdiklerini göstermiştir. Öğrencilerin, %42,6 oranında staj yapılan kurum veya kuruluşun mesleki gelişim konusunda olumlu etkileri olduğunu belirttiği tespit edilmiştir. Oğuz ve Ustasüleyman (2016), Kemah Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin staj yeri seçimini etkileyen kriterleri AHS yöntemini kullanılarak araştırmışlardır. Araştırma sonucunda en yüksek ağırlığa sahip olan ana kriterin ekonomik koşullar olduğu saptanmıştır. Yücakaya vd. (2016), Lojistik bölümü öğrencilerinin staj yeri seçimlerini AHP yöntemi ile analiz edilmiştir. Alınan analiz sonuçlarına göre öğrenciler için en ideal staj yeri seçiminin %27,4’lük ağırlıkla Atık Yönetimi ve Geri Dönüşüm kuruluş ve firmalarının olduğu tespit edilmiştir. Zhao ve Liden (2011) çalışmalarında, stajyerliği bir işe alım ve seçim süreci olarak incelemişlerdir. Amerika Birleşik Devletleri’ndeki 122 stajyer-danışman çiftinden 3 noktada toplanan boyamsal (longitudinal) veriler analiz edildiğinde, yapılan stajın %60 oranında iş teklifine dönüştüğü sonucuna varılmıştır.

Yukarıda ele alınan örnek çalışmalardan, staj süreçlerinin iyi yürütülmesinin öğrenciler, üniversiteler ve işverenler açısından büyük önem taşıdığı anlaşılmaktadır. Ancak, çalışmaların genellikle meslek yüksekokullarında gerçekleştirilen staj programları üzerine yapıldığı ve bu süreçlerdeki durumları tespit etmeye yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Lisans programlarındaki işletmede mesleki eğitim uygulamaları üzerine yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Türkiye’de birçok üniversitenin lisans programlarının müfredatında 7+1 (70 iş günü) veya 6+2 (140 iş günü) şeklinde uygulanan işletmede mesleki eğitim modeli mevcuttur.

"İşletmede Mesleki Eğitim" mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları öğrencilerinin beceri eğitimlerini işletmede, teorik eğitimlerini ise mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında veya işletme veya kurumlarca tesis edilen eğitim birimlerinde yaptıkları eğitim uygulamalarıdır" şeklinde tanımlanmaktadır (Resmî Gazete, 1986 akt. Alkol ve Deniz, 2024:16). İşletmede mesleki eğitimin müfredatlarda yer verilmesinde bazı hedefler söz konusudur. Öğrencilerin ön lisans/lisans programlarında almış oldukları eğitimleri iş ortamında deneyimleme fırsatı elde etmesi, işletmeleri tanıma ve sektördeki teknolojik gelişmeleri takip etme olanağının sağlanması, öğrencilerin işletmelerdeki hiyerarşik ilişkileri, sorumlulukları, organizasyon yapısını, iş disiplinini ve iş güvenliğini gözlemleyerek uyumlu çalışma, doğru davranma ve etkili iletişim kurma becerilerini kazanmaları bu

hedeflere örnek olarak gösterilebilir (İstanbul Gedik Üniversitesi Mühendislik Fakültesi İşletme Mesleki Eğitim Yönergesi, Tarih yok).

İşletmeler açısından bakıldığında, bu model nitelikli eleman altyapılarının oluşturulması noktasında önemli katkılar sağlayabilir. Aynı zamanda işe yeni başlayan çalışanlara ayrı bir eğitim gerektirmeden adaptasyonun kısa zamanda gerçekleştirilmesi, Ar-Ge teşviklerinden yararlanılması ve bu teşviklerin, işletmelerin inovasyon ve gelişim süreçlerini destekler nitelikte olması işletme mesleki eğitimin avantajları arasında gösterilebilir. Üniversiteler ile iş dünyası arasında adeta bir köprü görevi gören işletme mesleki eğitim uygulamasının iş dünyasında yaşanabilecek sorunlara çözüm getirmesinin yanı sıra mezun olan öğrencilerin kolay ve iyi şartlarda iş bulmalarını sağlayacağı yadsınamaz bir gerçektir (Sarıbiyık, 2013: 39). Zhao ve Liden tarafından 2011 yılında yapılan çalışmanın sonuçlarına bakıldığında da staj sonucunda işe girmek isteyen stajyerlerin, kendini tanıtmaya ve kendini sevdirmeye yöntemlerini kullanarak iş teklifi alma olasılıklarının arttığı görülmektedir.

Anlaşıldığı üzere, uygulanan işletme mesleki eğitim modeli hem öğrenciler hem şirketler hem de üniversiteler için önemli avantajlar sunmaktadır. Teorik bilginin pratiğe dönüştürülmesini amaçlayarak üniversitelerde müfredatlara eklenen işletme mesleki eğitim henüz yeni bir uygulama olmasından dolayı bu süreçte meydana gelen durumları incelemek önem arz etmektedir. Bu çalışmada daha önce literatürde lisans programlarındaki işletme mesleki eğitim uygulamaları üzerine bir çalışmaya rastlanmamasından hareket edilerek işletme mesleki eğitim süreçlerini etkili ve verimli bir şekilde yürütmeye katkı sağlamak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bir vakıf üniversitesinin Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümünün son sınıf öğrencileri ele alınmış sorulan açık uçlu sorular ile ilk olarak “İşletme Mesleki Eğitim başlangıç sürecinde öğrencilerin deneyimleri nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu soruya bağlı olarak aşağıda yer alan alt sorulara cevap aranmıştır, yanıtlar içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir:

- İşletme mesleki eğitim yapmak için firma arama sürecinizde hangi kaynakları veya platformları kullandınız?
- Firma bulmak için kullandığınız kaynaklar/platformlar sizin için yeterince etkili miydi; değilse, hangi zorluklarla karşılaştınız?
- Üniversiteniz, mesleki eğitim firması bulma konusunda size yeterli desteği sağladı mı?
- İşletme mesleki eğitim yapacağınız alan nedir ve bu alanda yapmaktan memnun musunuz?
- Bu süreçle ilgili tavsiyeleriniz nelerdir?

Çalışmada ikinci olarak, “Öğrencilerin işletme mesleki eğitim yapacakları firmayı seçerken dikkate aldıkları kriterlerin önceliği nedir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu soruya bağlı olarak öğrencilere işletme mesleki eğitim yeri seçim kriterleri ağırlıklandırma ölçeği uygulanmış yanıtlar SWARA yöntemi ile analiz edilmiştir.

İşletme mesleki eğitimin, hangi şirkette yapılacağı öğrencilerin gelecek kariyer planlarını da etkileyeceği için verilmesi gereken önemli bir karardır. Bu karar için dikkate alınan kriterlerin öncelik sırasının belirlenmesi öğrenciler için doğru ve uygun bir şirketin seçilmesini sağlayabilir. Buna ek olarak, öğrencilerin mesleki becerilerini en üst düzeyde geliştirebilecekleri, kariyerlerine sağlam bir temel oluşturabilecekleri işletmelerde eğitim almalarına olanak verebilir. Öğrencilerin kariyer yolculuğuna

etkisi olan bu seçimin doğru yapılmasının hem meslek seçimlerini hem de hangi sektörde çalışacaklarını şekillendireceği için önemli olduğu söylenebilir.

Yöntem

Sayfa | 4704

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizine yönelik bilgiler sunulmuştur.

Araştırmanın modeli

İşletmede mesleki eğitim uygulamaları sürecinde meydana gelen durumları incelemek için gerçekleştirilen bu çalışmada iki aşamalı bir araştırma modeli oluşturulmuştur. İlk aşamada araştırmaya katılan öğrencilere bu süreçte yaşadıkları deneyimleri ortaya çıkarmak amacıyla açık uçlu sorular yöneltilmiş ve öğrencilerin verdiği yanıtlar nitel bir araştırma yöntemi olan içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir.

İkinci aşamada ise öğrencilerin işletmede mesleki eğitim yeri seçerken dikkate aldıkları kriterlerin önceliklerinin ortaya çıkarılması amacıyla kriter ağırlıklandırma ölçeği uygulanmış ve nicel bir yöntem olan SWARA yöntemiyle incelenmiştir.

Araştırma grubu

Çalışma kapsamında, bir vakıf üniversitesinin, Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü son sınıf (38 öğrenci) öğrencileri ele alınmış, 2024-2025 eğitim öğretim yılı güz döneminde işletmede mesleki eğitim yapmayı tercih eden ve araştırmaya gönüllü olarak katılım gösteren 15 öğrenci araştırma grubunu oluşturmuştur.

Veri toplama araçları

Araştırma kapsamında, öğrencilere ilk olarak işletmede mesleki eğitim başlangıcı sürecinde nelerle karşılaştıklarını ortaya çıkarmak amacıyla Google Formlar üzerinden hazırlanan 5 tane açık uçlu soru sorulmuştur. Bu sorular sırasıyla “İşletmede mesleki eğitim yapmak için firma arama sürecinizde hangi kaynakları veya platformları kullandınız?”, “Firma bulmak için kullandığınız kaynaklar/platformlar sizin için yeterince etkili miydi; değilse, hangi zorluklarla karşılaştınız?”, “Üniversiteniz, mesleki eğitim firması bulma konusunda size yeterli desteği sağladı mı?”, “İşletmede mesleki eğitim yapacağınız alan nedir ve bu alanda yapmaktan memnun musunuz? “Bu süreçle ilgili tavsiyeleriniz nelerdir?” şeklindedir.

Çalışmanın devamında öğrencilerin işletmede mesleki eğitim yeri seçerken dikkate alabileceği kriterler literatürde daha önce yapılan çalışmalar da dikkate alınarak belirlenmiştir. Daha sonra bu kriterlerin karar vericiye göre sıralanmasına ve önem düzeylerine göre derecelendirilmesine imkân veren işletmede mesleki eğitim yeri seçim kriterleri ağırlıklandırma ölçeği hazırlanmıştır. Ölçekte

işletmede mesleki eğitim yeri seçim kriterleri; ulaşım, şirketin yapısı, projeler ve teknolojiler, kariyer imkânı, finansal faktörler, eğitim ve mentorluk, çalışma esnekliği, sosyal imkânlar ve güvenlik olarak belirlenmiştir (Aknar vd., 2023; Oğuz ve Ustasüleyman, 2016).

Veri toplama süreci

Çalışma kapsamında öğrencilere kriterleri değerlendirmek üzere hazırlanan ölçeği uygulayabilmek için, İstanbul Gedik Üniversitesi Etik Kurul Komisyonu'ndan 28.06.2024 tarihli ve 2024/6 sayılı toplantısında etik kurul onayı alınmıştır.

Çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmış olup çalışmaya 15 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin işletmede mesleki eğitim sürecinin başlangıcında neler yaşadıklarını belirlemek amacıyla Google Formlar üzerinden yöneltilen beş tane açık uçlu soru soruyu edindikleri deneyimler ışığında yanıtlamaları istenmiştir.

Devamında öğrencilerin İşletmede Mesleki Eğitim yapacakları şirketleri seçerken öncelik verdikleri kriterlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 9 kriterin karşılaştırmalı olarak sunulduğu işletmede mesleki eğitim yeri seçim kriterleri ağırlıklandırma ölçeği sunulmuştur. Öğrencilerden ilk olarak bu kriterleri (1'den 9'a) öncelik sırasına koymaları, ikinci olarak bu sıraya göre (%'de olarak) bir önem derecesi vermeleri istenmiştir. SWARA yöntemini temel alan bu değerlendirme biçimi karar verme sürecinde öğrencilerin görüşlerini sistematik bir biçimde toplayarak kriterlerin ağırlıklarını belirlemeye imkân vermektedir (Keršulienė vd., 2010 akt. Yurdoğlu ve Kundakcı 2017).

Verilerin analizi

Araştırma kapsamında, ilk olarak araştırmaya katılan 15 öğrencinin açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar, toplanan verilerin derinlemesine analiz edilmesini ve belirsiz temaların ve boyutların keşfedilmesine imkân sağlamayan içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2011 akt. Karataş vd., 2017: 298). Bundan hareketle öğrencilerin verdiği cevaplar alt alta sıralanmış, daha sonra her bir öğrencinin verdiği cevaptan çıkan anlamdan kodlar meydana getirilmiştir. Devamında benzer kodlar bir araya getirilerek anlamlı temalar ve kalıplar ortaya çıkarılmıştır.

Araştırmada ikinci olarak öğrencilerin işletmede mesleki eğitim yeri seçim kriterleri ağırlıklandırma ölçeğine verdikleri yanıtlar adım adım SWARA yöntemi ile analiz edilmiştir. SWARA'da, ele alınan kriterler önemliden önemsiz doğru sıralanmakta ve oluşturulan sıraya göre bir önem derecesi verilmektedir (Keršulienė vd., 2010 akt. Yurdoğlu ve Kundakcı 2017). Bu yöntem, uygulama kolaylığı ve uzmanlarla çalışmaya uygunluğu sayesinde mimar seçimi, ürün tasarımı, makine aleti seçimi, enerji sisteminin sürdürülebilirlik değerlendirme göstergelerinin önceliklendirilmesi gibi farklı problemlere başarılı bir biçimde uygulanabilmektedir (Çetin, 2020; Stanujkic vd., 2015).

SWARA yöntemi ile kriterlerin göreceli ağırlıklarının analizi aşağıdaki adımlar izlenerek gerçekleştirilmektedir (Stanujkic vd., 2015):

Suvay Eker, H. (2025). SWARA yöntemi ile işletmede mesleki eğitim yeri seçim kriterlerinin değerlendirilmesi: Örnek bir araştırma. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(3), 4697-4721.
DOI. 10.51460/baebd.1578669

1. *Adım:* Kriterler karar verici tarafından önemlerine göre azalan sırada sıralanmaktadır.
2. *Adım:* İkinci kriterden başlayarak, karar verici her bir kriter için yani j kriterinin bir önceki ($j - 1$) kritere göre göreceli önemini ifade etmektedir. Kerşulienne ve diğerlerine (2010) göre elde edilen bu *oran ortalama değer karşılaştırmalı önemi* (s_j) olarak adlandırılmaktadır.
3. *Adım:* Eşitlik (1) kullanılarak her bir kriter için k_j katsayısı hesaplanmaktadır.

$$k_j = \begin{cases} 1 & j = 1 \\ s_j + 1 & j > 1 \end{cases} \quad (1)$$

4. *Adım:* Eşitlik (2) kullanılarak her bir kriterin q_j değeri hesaplanmaktadır.

$$q_j = \begin{cases} 1 & j = 1 \\ \frac{q_{j-1}}{k_j} & j > 1 \end{cases} \quad (2)$$

5. *Adım:* Eşitlik (3) ile her bir değerlendirme kriterinin göreceli ağırlıkları hesaplanmaktadır. Burada w_j , j kriterinin göreceli ağırlığını göstermektedir.

$$w_j = \frac{q_j}{\sum_{k=1}^n q_k} \quad (3)$$

Bulgular

İşletmede mesleki eğitim başlangıç sürecinin incelenmesi

Çalışmaya katılan öğrenciler Ö1, Ö2, ..., Ö15 şeklinde kodlanmış ve bulgular ilgili başlık altında açıklandığında öğrencilere ait cevaplar bu kodlar kullanılarak sunulmuştur.

Öğrencilerin firma arama sürecinde kullandıkları kaynaklara/platformlara yönelik yanıtları

Öğrencilerin işletmede mesleki eğitim yeri ararken başvurdukları kaynakları/platformları tespit etmek üzere “İşletmede mesleki eğitim yapmak için firma arama sürecinizde hangi kaynakları veya platformları kullandınız?” sorusu sorulmuştur. Alınan cevaplardan elde edilen kodların öğrenciye göre frekansı Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1.

Firma Arama Sürecinde Öğrencilerin Başvurduğu Kaynakların Frekans Dağılımı

Kod	LinkedIn	Kariyer.Net	Okul Aracılığıyla	Sosyal Çevre	Firmaların Kendi Sitesi	Vizyoner Genç	Youthall
Ö1	x	x					
Ö2	x	x	x				
Ö3				x			
Ö4	x	x			x		
Ö5	x						
Ö6	x	x					
Ö7	x	x	x				
Ö8					x		
Ö9			x				
Ö10	x	x					
Ö11				x			
Ö12			x				
Ö13	x	x	x			x	
Ö14	x	x					x
Ö15	x	x					
Toplam	10	9	5	2	2	1	1

Tablo 1 incelendiğinde, öğrencilerin firma aramak için çoğunlukla LinkedIn ve Kariyer.net'i tercih ettiği ve birlikte kullandığı tespit edilmektedir. Bunun yanı sıra okulun önerdiği kurumlar, sosyal çevre, firmaların kendi siteleri, Vizyoner Genç ve Youthall üzerinden yapılan aramaların da olduğu belirlenmiştir.

Aşağıda öğrencilerin bu soruya yönelik verdiği yanıtlara örnekler verilmiştir:

Ö1: LinkedIn, Kariyer.net gibi platformlar kullandım.

Ö6: Kariyer.net ve LinkedIn üzerinden ilanlara baktım ve çoğunlukla Kariyer.net üzerinden dönüş aldım.

Ö12: Okul yardımcı oldu.

Ö14: Çoğunlukla Kariyer.net olmak üzere iş arama platformlarını kullandım. Diğer kullandığım platformlar ise LinkedIn ve Youthall idi.

Öğrencilerin Firma Arama Sürecinde Kullandıkları Kaynakların/Platformların Etkili Olup Olmadığına Yönelik Yanıtları

Öğrencilerin firma arama sürecinde kullandıkları kaynakların/platformların etkili olup olmadığını tespit etmek üzere "Firma bulmak için kullandığınız kaynaklar/platformlar sizin için yeterince etkili miydi; değilse, hangi zorluklarla karşılaştınız?" sorusu sorulmuştur. Alınan cevaplardan elde edilen kodların öğrenciye göre frekansı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2.

Firma Arama Sürecinde Öğrencilerin Başvurduğu Kaynakların Etki Durumu

Kod	Etkili	Kısmen Etkili	Etkili Değildi
Ö1		x	
Ö2			x
Ö3	x		
Ö4			x
Ö5	x		
Ö6			x
Ö7	x		
Ö8	x		
Ö9	x		
Ö10			x
Ö11	x		
Ö12	x		
Ö13	x		
Ö14		x	
Ö15	x		
TOPLAM	9	2	4

Yukarıda yer alan Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin dokuz tanesi firma arama sürecinde kullandığı kaynakların etkili olduğunu, iki tanesi kısmen etkili olduğunu, dört tanesi ise etkili olmadığını ifade etmiştir. Kaynakların etkili olmadığını düşünen öğrencilerin yanıtları incelendiğinde başvurularının görüntülenmediği ve hiçbir dönüş alamadıkları anlaşılmaktadır. Bir öğrencinin başvurduğu ilanlardaki pozisyonların aslında dolmuş olduğu ancak ilanın sayfadan kaldırılmadığı yönündeki ifadesi de dikkat çekmektedir. Öyle ki firmaların açık pozisyonların dolmasıyla ilanlarını ilgili sayfalardan kaldırılması, öğrencileri yanılgıya düşürmemesi açısından önem arz etmektedir.

Aşağıda öğrencilerin bu soruya yönelik verdiği yanıtlara örnekler verilmiştir:

Ö2: İlana başvururken etkili gibi görünüyordu ama daha sonra hiçbir geri dönüş olmuyordu. Başvurular görüntülenmiyordu bile.

Ö3: Kaynaklar ve platformlar yeterliydi.

Ö7: Platformlar yeterince etkiliydi. Herhangi bir zorluk veya sorun ile karşılaşmadım.

Ö10: Etkili değildi tenezzül edip geri bile dönmediler.

Öğrencilerin üniversitenin kendilerine firma bulma konusunda destek olup olmadığına yönelik yanıtları

Öğrencilerin firma arama sürecinde üniversitenin onlara destek olup olmadığını tespit etmek üzere “Üniversiteniz, mesleki eğitim firması bulma konusunda size yeterli desteği sağladı mı?” sorusu sorulmuştur. Alınan cevaplardan elde edilen kodların öğrenciye göre frekansı Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3.
Üniversitenin Öğrencilere Firma Bulma Konusunda Destek Olma Durumu

Kod	Yeterli Düzeyde Destek Sağladı	Düşük Düzeyde Destek Sağladı	Hiç Destek Sağlamadı	Destek Sağlamasına Gerek Kalmadan Kendim Buldum
Ö1				x
Ö2		x		
Ö3				x
Ö4	x			
Ö5	x			
Ö6			x	
Ö7	x			
Ö8		x		
Ö9	x			
Ö10	x			
Ö11				x
Ö12	x			
Ö13	x			
Ö14			x	
Ö15	x			
TOPLAM	8	2	2	3

Tablo 3'te sunulan değerler incelendiğinde sekiz tane öğrencinin işletmede mesleki eğitim için firma bulma konusunda üniversitenin kendilerine destek sağladığını, iki tane öğrencinin düşük düzeyde destek sağladığını, iki tane öğrencinin hiç destek sağlamadığını ifade ettikleri görülmektedir. Üç tane öğrencinin ise üniversitenin destek sağlamasına gerek kalmadan firmayı kendilerinin bulduğu anlaşılmaktadır.

Aşağıda öğrencilerin bu soruya yönelik verdiği yanıtlara örnekler verilmiştir:

Ö4: Üniversitemiz birçok ilana yönlendirdi bazılarından geri dönüş alabildik.

Ö7: Sağladı. Neredeyse her gün farklı farklı firmalardan staj başvurusu yolladı.

Ö11: Kendim buldum ama yeterince yardımcı oldular.

Ö14: Hayır.

Öğrencilerin işletmede mesleki eğitim yapacakları alandan memnun olup olmadıklarına yönelik yanıtları

Öğrencilerin işletmede mesleki eğitim yapacakları alandan memnun olup olmadıklarını tespit etmek amacıyla "İşletmede mesleki eğitim yapacağınız alan nedir ve bu alanda yapmaktan memnun musunuz?" sorusu sorulmuştur. Alınan cevaplardan elde edilen kodların öğrenciye göre frekansı Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4.

Öğrencilerin İşletmede Mesleki Eğitim Departmanları ve Memnuniyet Durumları

Kod	Departman	Kısmen Memnunum	Memnunum	Çok Memnunum
Ö1	Ağ		x	
Ö2	Siber Güvenlik		x	
Ö3	Arama Motoru Optimizasyonu			x
Ö4	Yazılım Geliştirme		x	
Ö5	Bilişim Teknolojileri	x		
Ö6	Bilişim Teknolojileri		x	
Ö7	İdari İşler	x		
Ö8	Siber Güvenlik		x	
Ö9	Yazılım Geliştirme		x	
Ö10	Bilişim Teknolojileri		x	
Ö11	İnternet Sitesi Yönetimi			x
Ö12	Bilişim Teknolojileri		x	
Ö13	Yazılım Geliştirme		x	
Ö14	Bilişim Teknolojileri			x
Ö15	Bilişim Teknolojileri			x
TOPLAM		2	9	4

Yukarıda yer alan Tablo 4 incelendiğinde altı tane öğrencinin bilişim teknolojileri, üç tane öğrencinin yazılım geliştirme, iki tane öğrencinin siber güvenlik, bir tane öğrencinin ağ, bir tane öğrencinin idari işler kalan son bir tane öğrencinin de internet sitesi yönetimi üzerine işletmede mesleki eğitim yapacağı görülmektedir. Öğrencilerin genel olarak işletmede mesleki eğitim yapacakları alandan memnuniyet duydukları anlaşılmaktadır.

Aşağıda öğrencilerin bu soruya yönelik verdiği yanıtlara örnekler verilmiştir:

Ö8: Siber güvenlik üzerine yapıyorum. Memnunum.

Ö9: Yazılım alanında yapıyorum ve bu alandan memnunum.

Ö13: Yazılım geliştirme alanında staj yapmaktayım memnunum.

Ö15: IT departmanında yapacağım ve çok memnunum.

Öğrencilerin işletmede mesleki eğitim başlangıç sürecine yönelik tavsiyeleri

Öğrencilerin bu süreçte yaşadıklarından hareketle neler tavsiye ettiklerini öğrenmek amacıyla “Bu süreçle ilgili tavsiyeleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Alınan cevaplardan elde edilen kodların öğrenciye göre frekansı Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5.

Öğrencilerin İşletmede Mesleki Eğitim Başlangıç Sürecine Yönelik Tavsiyeleri

Kod	Tavsiyem yok	Bir network oluşturarak sektörün ihtiyaçları takip edilmeli ve o alanlardaki firmalara başvuru yapılmalı	Öğrenciler hangi alanda ilerleyeceğini önceden belirleyip kendini geliştirmeli	Olumsuz dönüşlere rağmen firma aramaya devam edilmeli	Son sınıfa gelmeden daha erken firma aramaya başlanmalı
Ö1		x			
Ö2			x		
Ö3		x			
Ö4	x				
Ö5				x	
Ö6				x	
Ö7	x				
Ö8					x
Ö9			x		
Ö10		x			
Ö11		x			
Ö12					x
Ö13					x
Ö14				x	
Ö15					x
TOPLAM	2	4	2	3	4

Yukarıda yer alan Tablo 5 incelendiğinde iki öğrenci tavsiyede bulunmamıştır. Öğrencilerden dört tanesi işletmede mesleki eğitim yeri arama işinin dördüncü sınıfa bırakılmamasını daha erken davranılmasını tavsiye etmişlerdir. Öğrencilerden dört tanesi bir network oluşturulması gerektiğini ve o alanlardaki firmalara başvuru yapılması gerektiğini önermişlerdir. Üç öğrenci başvurulara olumsuz dönüş olsa dahi sabırlı olup aramaya devam edilmesi gerektiğini tavsiye etmişlerdir. Geriye kalan son iki öğrenci ise hangi alanda ilerlemek isteniyorsa o alana yönelik gelişim gösterilmesi gerektiğini tavsiye etmiş böylelikle firmaların reddetme olasılığının düşeceğini belirtmişlerdir.

Aşağıda öğrencilerin bu soruya yönelik verdiği yanıtlara örnekler verilmiştir:

Ö3: Yeterli network ile ilgi alanları ve deneyim kazanılması istenen konular irdelenip araştırma yapılmalıdır.

Ö2: En önemli tavsiye hangi alanda ilerleyeceğini erkenden belirlemek ve kendini o alanda geliştirmek. Daha sonra firmalarla görüştüğünüzde kendinizi ispatlamak kalıyor. Eğer donanımlıysanız firmanın sizi reddetme olasılığı azalıyor.

Ö5: Kesinlikle işletmede mesleki eğitim yapılması gerektiğini düşünüyorum. Birçok platformda olumsuz dönüşlere rağmen aramalara devam edilmeli kesinlikle.

Ö15: İşletmede mesleki eğitim adaylarının son sınıf öncesinde staj aramaya başlamaları kendileri için son derece önemli olacaktır. Bunu tavsiye ederim.

İşletmede mesleki eğitim yeri seçim kriterlerinin incelenmesi

Araştırmanın bu aşamasında Yönetim Bilişim Sistemleri bölümü son sınıfa kayıtlı 15 öğrencinin işletmede mesleki eğitim yeri seçerken dikkate aldıkları kriterlerin öncelik sırası incelenmiştir. Öğrencilere işletmede mesleki eğitim yeri seçim kriterleri ağırlıklandırma ölçeğinde sunulan kriterlerinin kodlaması Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6.

Kriterlerin Kodlanması

Kod	Kriter
K1	Ulaşım
K2	Şirketin Yapısı
K3	Projeler ve Teknolojiler
K4	Kariyer İmkânı
K5	Finansal Faktörler
K6	Eğitim ve Mentorluk
K7	Çalışma Esnekliği
K8	Sosyal İmkânlar
K9	Güvenlik

Kriterlerin sıralaması ve göreceli önem düzeyleri

Aşağıda yer alan Tablo 7'de öğrenciler tarafından kriter değerlendirme anketi üzerinde belirlenen kriterlerin öncelik sıralamaları ve sıralamaya göre göreceli önem düzeyleri gösterilmiştir.

Tablo 7.

Öğrencilerin Belirlediği Kriter Sıralamaları ve Göreceli Önem Düzeyleri

Önem Sıralaması	Ö1 Kod	s_j	Ö2 Kod	s_j	Ö3 Kriter	s_j	Ö4 Kod	s_j	Ö5 Kod	s_j
1	K6	-	K4	-	K1	-	K4	-	K7	-
2	K2	0,40	K6	0,10	K9	0,30	K5	0,50	K5	0,20
3	K3	0,20	K1	0,30	K4	0,40	K6	0,70	K2	0,40
4	K5	0,35	K8	0,50	K3	0,20	K1	0,60	K4	0,20
5	K4	0,10	K2	0,20	K8	0,60	K2	0,40	K1	0,60
6	K8	0,20	K3	0,20	K2	0,15	K9	0,50	K8	0,50
7	K9	0,10	K7	0,30	K5	0,80	K8	0,55	K9	0,80
8	K7	0,25	K5	0,50	K6	0,80	K3	0,45	K3	0,10
9	K1	0,30	K9	0,50	K7	0,90	K7	0,70	K6	0,10

Önem Sıralaması	Ö6		Ö7		Ö8		Ö9		Ö10	
	Kod	s_j	Kod	s_j	Kod	s_j	Kod	s_j	Kod	s_j
1	K4	-	K3	-	K3	-	K3	-	K3	-
2	K6	0,55	K4	0,20	K4	0,30	K4	0,30	K4	0,10
3	K7	0,40	K2	0,40	K5	0,80	K2	0,20	K6	0,15
4	K2	0,10	K6	0,50	K1	0,40	K6	0,20	K2	0,20
5	K3	0,05	K5	0,30	K7	0,20	K5	0,80	K5	0,25
6	K1	0,05	K1	0,60	K8	0,30	K7	0,75	K7	0,40
7	K5	0,25	K9	0,40	K6	0,20	K8	0,10	K8	0,50
8	K9	0,70	K8	0,10	K9	0,90	K9	0,90	K1	0,15
9	K8	0,10	K7	0,20	K2	0,10	K1	0,20	K9	1,00
Önem Sıralaması	Ö11		Ö12		Ö13		Ö14		Ö15	
	Kod	s_j	Kod	s_j	Kod	s_j	Kod	s_j	Kod	s_j
1	K3	-	K4	-	K5	-	K2	-	K3	-
2	K4	0,15	K5	0,15	K7	0,70	K4	0,20	K6	0,70
3	K6	0,05	K2	0,10	K1	0,80	K5	0,50	K2	0,50
4	K2	0,20	K3	0,15	K6	0,50	K6	0,05	K4	0,50
5	K8	0,10	K6	0,10	K4	0,65	K8	0,70	K9	0,60
6	K9	0,20	K1	0,15	K2	0,75	K1	0,05	K1	0,70
7	K7	0,15	K7	0,10	K8	0,55	K3	0,10	K5	0,50
8	K5	0,05	K8	0,15	K3	0,45	K7	0,50	K7	0,40
9	K1	0,10	K9	0,15	K9	0,30	K9	1,00	K8	0,30

k_j katsayısı ve q_j değişkeninin hesaplanması

Öğrencilerin işletmede mesleki eğitim yeri seçim kriterleri için belirlediği sıralama ve göreceli önem düzeyi (s_j) değerlerine sırasıyla Eşitlik (1) ve Eşitlik (2) uygulanmıştır. Elde edilen k_j katsayılarının ve q_j değişkenlerinin değerleri Tablo 8'te sunulmuştur.

Tablo 8.

 k_j Katsayılarının ve q_j Değişkenlerinin Değerleri

Önem Sıralaması	Ö1			Ö2			Ö3			Ö4			Ö5		
	Ko d	k_j	q_j	K	k_j	q_j	K	k_j	q_j	K	k_j	q_j	K	k_j	q_j
1	K6	1	1,00	K4	1	1,00	K1	1	1,00	K4	1	1,00	K7	1	1,00
2	K2	1,40	0,71	K6	1,10	0,91	K9	1,30	0,77	K5	1,50	0,67	K5	1,20	0,83
3	K3	1,20	0,60	K1	1,30	0,70	K4	1,40	0,55	K6	1,70	0,39	K2	1,40	0,60
4	K5	1,35	0,44	K8	1,50	0,47	K3	1,20	0,46	K1	1,60	0,25	K4	1,20	0,50
5	K4	1,10	0,40	K2	1,20	0,39	K8	1,60	0,29	K2	1,40	0,18	K1	1,60	0,31
6	K8	1,20	0,33	K3	1,20	0,32	K2	1,15	0,25	K9	1,50	0,12	K8	1,50	0,21
7	K9	1,10	0,30	K7	1,30	0,25	K5	1,80	0,14	K8	1,55	0,08	K9	1,80	0,11
8	K7	1,25	0,24	K5	1,50	0,17	K6	1,80	0,08	K3	1,45	0,05	K3	1,10	0,10
9	K1	1,30	0,19	K9	1,50	0,11	K7	1,90	0,04	K7	1,70	0,03	K6	1,10	0,09
Önem Sıralaması	Ö6			Ö7			Ö8			Ö9			Ö10		
	Ko d	k_j	q_j	K	k_j	q_j	K	k_j	q_j	K	k_j	q_j	K	k_j	q_j
1	K4	1	1,00	K3	1	1,00	K3	1	1,00	K3	1	1,00	K3	1	1,00
2	K6	1,55	0,65	K4	1,20	0,83	K4	1,30	0,77	K4	1,30	0,77	K4	1,10	0,91
3	K7	1,40	0,46	K2	1,40	0,60	K5	1,80	0,43	K2	1,20	0,64	K6	1,15	0,79
4	K2	1,10	0,42	K6	1,50	0,40	K1	1,40	0,31	K6	1,20	0,53	K2	1,20	0,66
5	K3	1,05	0,40	K5	1,30	0,31	K7	1,20	0,25	K5	1,80	0,30	K5	1,25	0,53
6	K1	1,05	0,38	K1	1,60	0,19	K8	1,30	0,20	K7	1,75	0,17	K7	1,40	0,38
7	K5	1,25	0,30	K9	1,40	0,14	K6	1,20	0,16	K8	1,10	0,15	K8	1,50	0,25
8	K9	1,70	0,18	K8	1,10	0,12	K9	1,90	0,09	K9	1,90	0,08	K1	1,15	0,22
9	K8	1,10	0,16	K7	1,20	0,10	K2	1,10	0,08	K1	1,20	0,07	K9	2,00	0,11
Önem Sıralaması	Ö11			Ö12			Ö13			Ö14			Ö15		
	Ko d	k_j	q_j	K	k_j	q_j	K	k_j	q_j	K	k_j	q_j	K	k_j	q_j
1	K3	1	1,00	K4	1	1,00	K5	1	1,00	K2	1	1,00	K3	1	1,00
2	K4	1,15	0,87	K5	1,15	0,87	K7	1,70	0,59	K4	1,20	0,83	K6	1,70	0,59
3	K6	1,05	0,83	K2	1,10	0,79	K1	1,80	0,33	K5	1,50	0,56	K2	1,50	0,39
4	K2	1,20	0,69	K3	1,15	0,69	K6	1,50	0,22	K6	1,05	0,53	K4	1,50	0,26
5	K8	1,10	0,63	K6	1,10	0,62	K4	1,65	0,13	K8	1,70	0,31	K9	1,60	0,16
6	K9	1,20	0,52	K1	1,15	0,54	K2	1,75	0,08	K1	1,05	0,30	K1	1,70	0,10
7	K7	1,15	0,45	K7	1,10	0,49	K8	1,55	0,05	K3	1,10	0,27	K5	1,50	0,06
8	K5	1,05	0,43	K8	1,15	0,43	K3	1,45	0,03	K7	1,50	0,18	K7	1,40	0,05
9	K1	1,10	0,39	K9	1,15	0,37	K9	1,30	0,03	K9	2,00	0,09	K8	1,30	0,04

Kriter göreceli ağırlıkları

k_j katsayılarının ve q_j değişkenlerinin değerleri bulunduktan sonra Eşitlik (3) kullanılarak her bir öğrenciye göre değerlendirme kriterlerinin göreceli ağırlıkları hesaplanmıştır ve Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9.

Her Bir Öğrenciye Göre Kriterlerin Göreceli Ağırlıkları

Önem Sıralaması	Ö1		Ö2		Ö3		Ö4		Ö5	
	Kod	w_j	Kod	w_j	Kod	w_j	Kod	w_j	Kod	w_j
1	K6	0,237	K4	0,232	K1	0,280	K4	0,363	K7	0,266
2	K2	0,169	K6	0,211	K9	0,216	K5	0,242	K5	0,222
3	K3	0,141	K1	0,162	K4	0,154	K6	0,142	K2	0,159
4	K5	0,105	K8	0,108	K3	0,128	K1	0,089	K4	0,132
5	K4	0,095	K2	0,090	K8	0,080	K2	0,064	K1	0,083
6	K8	0,079	K3	0,075	K2	0,070	K9	0,042	K8	0,055
7	K9	0,072	K7	0,058	K5	0,039	K8	0,027	K9	0,031
8	K7	0,058	K5	0,038	K6	0,022	K3	0,019	K3	0,028
9	K1	0,044	K9	0,026	K7	0,011	K7	0,011	K6	0,025
Önem Sıralaması	Ö6		Ö7		Ö8		Ö9		Ö10	
	Kod	w_j	Kod	w_j	Kod	w_j	Kod	w_j	Kod	w_j
1	K4	0,253	K3	0,271	K3	0,305	K3	0,269	K3	0,207
2	K6	0,163	K4	0,226	K4	0,235	K4	0,207	K4	0,188
3	K7	0,117	K2	0,162	K5	0,130	K2	0,173	K6	0,163
4	K2	0,106	K6	0,108	K1	0,093	K6	0,144	K2	0,136
5	K3	0,101	K5	0,083	K7	0,078	K5	0,080	K5	0,109
6	K1	0,096	K1	0,052	K8	0,060	K7	0,046	K7	0,078
7	K5	0,077	K9	0,037	K6	0,050	K8	0,042	K8	0,052
8	K9	0,045	K8	0,034	K9	0,026	K9	0,022	K1	0,045
9	K8	0,041	K7	0,028	K2	0,024	K1	0,018	K9	0,023
Önem Sıralaması	Ö11		Ö12		Ö13		Ö14		Ö15	
	Kod	w_j	Kod	w_j	Kod	w_j	Kod	w_j	Kod	w_j
1	K3	0,172	K4	0,172	K5	0,408	K2	0,246	K3	0,378
2	K4	0,149	K5	0,150	K7	0,240	K4	0,205	K6	0,222
3	K6	0,142	K2	0,136	K1	0,133	K5	0,137	K2	0,148
4	K2	0,119	K3	0,118	K6	0,089	K6	0,130	K4	0,099
5	K8	0,108	K6	0,108	K4	0,054	K8	0,077	K9	0,062
6	K9	0,090	K1	0,093	K2	0,031	K1	0,073	K1	0,036
7	K7	0,078	K7	0,085	K8	0,020	K3	0,066	K5	0,024
8	K5	0,074	K8	0,074	K3	0,014	K7	0,044	K7	0,017
9	K1	0,068	K9	0,064	K9	0,011	K9	0,022	K8	0,013

Kriterler ağırlıklarının ortalaması

İşletmede mesleki eğitim yeri seçim kriterlerinin öncelik sıralamasının ortak son nihai durumunun belirlenmesi için, her bir öğrenciye ait ilgili kriter ağırlıklarının geometrik ortalaması alınmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10.

Kriter Ağırlıklarının Geometrik Ortalaması

Kod	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10	Ö11	Ö12	Ö13	Ö14	Ö15	Geo. Ort.*
	w_j	w_j	w_j	w_j	w_j	w_j	w_j	w_j	w_j	w_j	w_j	w_j	w_j	w_j	w_j	w_j *
K1	0,04	0,16	0,28	0,09	0,08	0,10	0,05	0,09	0,02	0,05	0,07	0,09	0,13	0,07	0,04	0,075
K2	0,17	0,09	0,07	0,06	0,16	0,11	0,16	0,02	0,17	0,14	0,12	0,14	0,03	0,25	0,15	0,104
K3	0,14	0,08	0,13	0,02	0,03	0,10	0,27	0,30	0,27	0,21	0,17	0,12	0,01	0,07	0,38	0,106
K4	0,10	0,23	0,15	0,36	0,13	0,25	0,23	0,23	0,21	0,19	0,15	0,17	0,05	0,21	0,10	0,168
K5	0,10	0,04	0,04	0,24	0,22	0,08	0,08	0,13	0,08	0,11	0,07	0,15	0,41	0,14	0,02	0,099
K6	0,24	0,21	0,02	0,14	0,03	0,16	0,11	0,05	0,14	0,16	0,14	0,11	0,09	0,13	0,22	0,108
K7	0,06	0,06	0,01	0,01	0,27	0,12	0,03	0,08	0,05	0,08	0,08	0,08	0,24	0,04	0,02	0,055
K8	0,08	0,11	0,08	0,03	0,06	0,04	0,03	0,06	0,04	0,05	0,11	0,07	0,02	0,08	0,01	0,050
K9	0,07	0,03	0,22	0,04	0,03	0,05	0,04	0,03	0,02	0,02	0,09	0,06	0,01	0,02	0,06	0,040

Kriterlerin genel öncelik sıralaması

Kriter ağırlıklarının geometrik ortalama değerleri en büyükten en küçüğe doğru sıralanarak işletmede mesleki eğitim seçim kriterlerinin genel öncelik sırası ortaya çıkarılmıştır. Sonuçlar Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11.

Kriterlerin Genel Öncelik Sıralaması

Sıra	Kod	Geo. Ort.*	Kriter
		w_j *	
1	K4	0,168	Kariyer İmkânı
2	K6	0,108	Eğitim ve Mentorluk
3	K3	0,106	Projeler ve Teknolojiler
4	K2	0,104	Şirketin Yapısı
5	K5	0,099	Finansal Faktörler
6	K1	0,075	Ulaşım
7	K7	0,055	Çalışma Esnekliği
8	K8	0,050	Sosyal İmkânlar
9	K9	0,040	Güvenlik

Tablo 11 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin işletmede mesleki eğitim yeri seçerken dikkati aldığı kriterlerde en öncelik verilen kriterin 0,168 ağırlık ile kariyer imkânı olduğu, bu kriteri sırasıyla eğitim ve mentorluk (0,108), projeler ve teknolojiler (0,106), şirketin yapısı (0,104), finansal faktörler (0,099), ulaşım (0,075), çalışma esnekliği (0,055), sosyal imkânlar (0,050) ve son olarak güvenlik (0,040) olduğu saptanmıştır.

Sayfa | 4717

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Ülkelerin gelişebilmesi ve kalkınabilmesi için nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi önemlidir. Nitekim günümüzde üniversitelerin uygulamaya koyduğu işletmede mesleki eğitim modeli ile öğrenciler daha mezun olmadan iş yaşamında bilgi, beceri ve tecrübe kazanabilmektedir (Sarıbiyık, 2013: 39). İyi yetişmiş insan gücünün, bir toplumun, işletmenin veya ülkenin başarısında etkili olarak toplumların genel refahını ve sürdürülebilir kalkınmalarını destekleyeceği aşîkârdır. Öğrenciler açısından bakıldığında da daha başarılı, mutlu ve tatmin edici bir iş yaşamı sürdürebileceklerdir.

Ülkemizde üniversitelerin farklı bölümlerinde uygulandığı gibi bir vakıf üniversitesinin Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümünde de bu model uygulamaya konmuştur. Henüz yeni bir uygulama olan işletmede mesleki eğitimin etkili bir şekilde uygulanabilmesi için öğrencilerin deneyimlerinden de faydalanarak bu süreci incelemek önem arz etmektedir. Çünkü öğrencilerin karşılaştıkları durumlar değerlendirilerek daha çok öğrencinin işletmede mesleki eğitim yapması sağlanabilir. Buna ek olarak öğrenciler ilgi alanlarına yönelik bir şirket ile eşleşerek bu eğitimi tamamlayabilir. Bu doğrultuda öğrencilere işletmede mesleki eğitim başlangıç sürecinde yaşadıkları tecrübeleri ortaya çıkarmak amacıyla sorulan açık uçlu sorular analiz edilmiş ve alınan cevaplar incelendiğinde Kariyer.net ve LinkedIn gibi çevrimiçi kariyer platformlarının, öğrencilerin firma arayışlarında önemli bir yere sahip olduğu görülmüştür. Bu durumdan firmaların dijital dönüşümün gerektirdiği şekilde dijital kanallarda varlıklarını gösterdiği ve öğrencilerin çevrimiçi platformları adeta bir rehber olarak kullandığı anlaşılmaktadır.

Öğrenciler firma bulma konusunda genel olarak üniversitenin kendilerine destek olduğunu ifade etmişlerdir. Ancak desteğin yeterli olmadığını veya hiç destek almadıklarını ifade eden öğrenciler de mevcuttur. Alınan bu cevaplardan, üniversitenin bu süreçte öğrencilerini bir işletmeye yerleştirme çabası olduğu ancak tüm öğrencilerine ulaşamadığı anlaşılmaktadır. Üniversitenin öğrencileri ile kurduğu bağlantıyı güçlendirmesi, onların ihtiyaçlarına daha duyarlı ve kapsamlı bir destek sunarak işletmede mesleki eğitim süreçlerini daha verimli hale getirmesi gerektiği söylenebilir.

Öğrencilerin mesleki eğitim yapacakları alanların bilişim teknolojileri, yazılım geliştirme, ağ, siber güvenlik, idari işler ve internet sitesi yönetimi alanları olduğu ve öğrencilerin memnuniyet duyduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin çalışacakları departmanla ilgili olumlu geri bildirimler sağlaması kariyer hedefleri doğrultusunda bir adım attıklarına işaret etmektedir.

Öğrencilerin bu süreçle ilgili tavsiyeleri incelendiğinde vurgulanan önemli noktalardan bir tanesi, işletmede mesleki eğitim yeri arayışına erken başlanması gerektiğidir. Öyle ki bu durum öğrencilerin firma arama işini sona bıraktıklarını ve kendi ilgi alanlarına göre bir firma bulma konusunda

zorlandıklarını göstermektedir. Bu sonuç Deniz ve Sarıkale (2023) tarafından muhasebe stajı yapacak olan meslek yüksek okulu öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmadaki staj yeri bulamama sorunu ile benzerlik göstermektedir.

Yönetim Bilişim Sistemleri öğrencileri aynı zamanda bir network oluşturmanın ve sektörün ihtiyaçlarına göre ilgili firmalara başvuru yapmanın önemine dikkat çekmişlerdir. Başvurulara olumsuz geri dönüş alınsa dahi aramaya devam edilmesi gerektiğini üzerinde durmuşlardır. Bu durum firma arama sürecinde sabırlı ve ısrarcı olduğunda bir firmada yer alınabileceğine işaret etmektedir. Öğrencilerin bir diğer önerisi ise hangi alanda ilerlemek istendiğine karar verilmesi ve bu alanda yetkinlik kazanılmasıdır. Bu sonuç yine Deniz ve Sarıkale (2023) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin karşılaştıkları zorluklardan teorik bilgi yetersizliği ile örtüşmektedir. Alana yönelik bilgi ve beceri ile donanmanın firmaların öğrencilere olan ilgisini artıracak bir faktör olarak gösterilebilir.

Öte yandan öğrenciler hangi firmada işletmede mesleki eğitim yapacağına karar verirken birçok kriteri dikkate almaktadır. Bu karar ise çok kriterli karar problemi olarak değerlendirilmektedir. Hangi şirkette mesleki eğitimin yapılacağı öğrencilerin gelecek kariyer planlarını da etkileyeceği için verilmesi gereken önemli bir karardır. Bu doğrultuda, Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü son sınıf öğrencilerine işletmede mesleki eğitim yapacakları şirketleri seçerken öncelik verdikleri kriterlerin sıralaması sorulmuş alınan cevaplar incelendiğinde, en öncelik verilen kriterin 0,168 ağırlık ile kariyer imkânı olduğu tespit edilmiştir. Alınan bu sonucun, daha önce Aknar vd. (2023) tarafından turizm öğrencilerinden oluşan 10 kişilik iki ayrı grubun (staj yapan ve yapmayan) ele alınarak staj yeri seçim kriterlerinin incelendiği çalışmada, staj yapmayan öğrenciler için alınan sonuçlara benzer olduğu tespit edilmiştir. Yalçinkaya ve Saydam (2018)'in çalışma sonuçlarıyla karşılaştırıldığında da Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerinin yaz stajı yapacakları yerleri seçerken kariyer hedefine uygun bir yer olmasına önem verdikleri sonucu ile örtüştüğü saptanmıştır. Oğuz ve Ustasüleyman (2016) tarafından yapılan araştırmalarının sonuçları ile karşılaştırıldığında ise farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Öyle ki Kemah Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin staj yeri seçimini etkileyen ana kriterin ekonomik koşullar olduğu sonucuna varılmıştır.

Yönetim Bilişim Sistemleri öğrencilerinin işletmede mesleki eğitim yeri seçiminde en önem verdiği kriterin kariyer imkânı olması, gelecekte kariyerlerini şekillendirme ve mesleki gelişimlerini sürdürme konusunda istekli olduklarına işaret etmektedir. Kariyer imkânı kriterini (0,108 ağırlık ile) eğitim ve mentorluk kriterinin takip etmesi ise öğrencilerin işletmede kendilerinden sorumlu olan kişilerden alacakları bilgiye ve rehberliğe önem verdiklerini ortaya koymaktadır. Eğitim ve mentorluk kriterini (0,106 ağırlık ile) projeler ve teknolojiler kriterinin takip etmesi öğrencilerin yenilikçi ve güncel teknolojilerle çalışmaya ilgi duyduklarının göstergesidir.

Devamında, şirketin yapısına (0,104 ağırlık ile), finansal faktörlere (0,099 ağırlık ile) ve ulaşım (0,075 ağırlık ile) önem vermeleri öğrencilerin kurumsal kültür ve organizasyonel yapıyı, finansal imkânları, iş yerine ulaşım kolaylığını ve süresini de dikkate aldıklarını ortaya koymaktadır. Ancak bu kriterlerin kariyer ve gelişim kriterleri kadar önemli bulmadıkları anlaşılmaktadır. Çalışma esnekliği (0,055 ağırlık ile), sosyal imkânlar (0,050 ağırlık ile) ve güvenlik (0,040 ağırlık ile) kriterlerinin ise diğer kriterler ile karşılaştırıldığında daha az öncelikli olduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgular,

öğrencilerin düşük de olsa bu kriterleri göz önünde bulundurduğunu, ancak diğer kriterler kadar belirleyici bulmadığını göstermektedir.

Çalışmadan alınan bu sonuçların, öğrenci, eğitim kurumu ve işletme açısından en uygun mesleki eğitim ortamlarının belirlenmesi ve oluşturulması sürecine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda, öğrencilerin mesleki becerilerini en üst düzeyde geliştirebilecekleri, kariyerlerine sağlam bir temel oluşturabilecekleri işletmelerde eğitim almalarına olanak verebilir.

Çalışmadan elde edilen kriter ağırlıkları gelecek çalışmalarda belirlenen işletme alternatifleri arasından seçimlerin gerçekleştirilmesinde kullanılabilir. Alternatifler arasından yapılacak seçimler farklı çok kriterli karar verme teknikleri (TOPSIS, VIKOR, COPRAS vb.) kullanılarak yapılabilir. Ayrıca bu çalışma sadece örnek olarak seçilen bir vakıf üniversitesinin Yönetim Bilişim Sistemleri bölümü öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma, öğrenci sayısı arttırılarak, bir devlet üniversitesi ele alınarak veya farklı bölümlerdeki öğrenci grupları üzerine uygulanıp karşılaştırmalar yapılarak da geliştirilebilir. Öte yandan bu çalışmada belirli kriterler ele alınmıştır, bunlar detaylandırılarak alt kriterler oluşturup daha derinlemesine analizlerin yapılması sağlanabilir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4697-4721.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4697-4721.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Kaynakça

- K Aknar, A., Başçı, A., and Kartal, M. (2023). Determination of Internship Place Selection Criteria of Students in Tourism Field With Pre-Bachelor's Degree Education By SWARA Method. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 11(2), 1126-1141. DOI: 10.21325/jotags.2023.1236
- Alkol, N., ve Deniz, K. (2024). "İşletmede Mesleki Eğitim" Programına Kayıtlı Öğrencilerin Mesleki Dil Öğrenimleri. *Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(13), 15-25. <https://doi.org/10.46236/jovosst.1372375>
- Aydağül, B. (2017). Yeni sanayi devrimi ve eğitim. <https://www.mess.org.tr/>
- Çetin, E. (2020). SWARA. Ed. M. Atan ve Ş. Altan. *Örnek Uygulamalarla Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri*. (s.273-286). Gazi Kitabevi, Ankara.
- Demir, F., İlhan, E., ve Kalaycı, N. (2019). Yükseköğretimde Hedeflenen Dönüşümü Gerçekleştirme Araçlarından Eğitim Programı 4.O. Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 14(28), 432-466. <https://doi.org/10.35675/befdergi.643291>
- Deniz, K., ve Sarıkale, H. (2023). Meslek Yüksekokullarında Muhasebe Stajından Beklentiler, Staj Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 26(2), 504-514. <https://doi.org/10.29249/selcuksbmyd.1315701>
- Durukan, K. A., ve Öncel, S. Y. (2013). Üniversite Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısı Durumunun Değerlendirilmesi, *Kırıkkale Üniversitesi Bilimde Gelişmeler Dergisi*, 2(1), 108-117.
- İstanbul Gedik Üniversitesi Mühendislik Fakültesi İşletmede Mesleki Eğitim Yönergesi (Tarih yok). <https://www.gedik.edu.tr/wp-content/uploads/25-Isletmede-Mesleki-Egitim-Yonergesi.pdf> (Erişim Tarihi: 11 Temmuz 2024)
- İstanbul Gedik Üniversitesi Uygulamalı Eğitimler Çerçeve Yönergesi (Tarih yok). <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/183188> (Erişim Tarihi: 11 Temmuz 2024)
- Karataş, K., Ardıç, T., ve Oral, B. (2017). Öğretmenlik Mesleğinin Yeterlikleri ve Geleceği: Metaforik Bir Analiz. *Electronic Turkish Studies*, 12(33). <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12665>
- Kerşulienne, V., Zavadskas, E. K., and Turskis, Z. (2010). Selection of rational dispute resolution method by applying new step-wise weight assessment ratio analysis (SWARA). *Journal of business economics and management*, 11(2), 243-258.
- Korkmazer, F. (2020). Üniversite Öğrencilerinin İşsizlik Kaygısı Algılarının İncelenmesi. *Business Economics and Management Research Journal*, 3(2), 141-152.
- Mihoğlu, B. A., Afşar, B., ve Suna, S. (2018). İşsizlikle mücadelede mesleki eğitimin önemi ve firmaların mesleki kurslara bakışı: Konya ili örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 21(2), 407-416.
- OECD. (2016). Getting skills right: Assessing and anticipating changing skill needs. <http://www.oecd.org/>
- Oğuz, A., ve Ustasüleyman, (2016). T. Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Staj Yeri Seçimini Etkileyen Faktörlerin Analitik Hiyerarşi Süreci (AHS) ile Ağırlıklarının Belirlenmesi: Kemah Meslek Yüksekokulu Örneği. *Uluslararası Erzincan Sempozyumu*, 503-509.
- Özdemir, M. (2019). Muhasebe Meslek Adaylarının (Stajyer) Sorunları ve Beklentileri: Giresun Özelinde Bir Araştırma. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(21), 377-390.
- Resmî Gazete (1986). Mesleki Eğitim Kanunu, www.resmigazete.gov.tr (Erişim Tarihi: 10 Temmuz 2024)
- Sarıbıyık, M. (2013). Meslek yüksekokullarında nitelikli işgücü yetiştirmek için 3+ 1 eğitim modeli. *Academic Platform-Journal of Engineering and Science*, 1(1), 39-41.
- Stanujkic, D., Karabasevic, D., and Zavadskas, E. K. (2015). A framework for the selection of a packaging design based on the SWARA method. *Engineering Economics*, 26(2), 181-187. <https://doi.org/10.5755/j01.ee.26.2.8820>
- Surat, A. ve Ceran, D. (2020). Üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygısı. *ISPEC Journal of Social Sciences & Humanities*, 4(3), (145-166). <https://doi.org/10.46291/ISPECIJSSHvol4iss3pp145-166>
- Suvay Eker, H. (2025). SWARA yöntemi ile işletmede mesleki eğitim yeri seçim kriterlerinin değerlendirilmesi: Örnek bir araştırma. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(3), 4697-4721. DOI. 10.51460/baebd.1578669

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4697-4721.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4697-4721.
Araştırma Makalesi / Research Paper

- Thi Ngoc Ha, N., and Dakich, E. (2022). Student internship experiences: areas for improvement and student choices of internship practices. *Education+ Training, 64*(4), 516-532. <https://doi.org/10.1108/ET-09-2021-0337>
- Vukić, M., Kuzmanović, M., and Vukić, M. (2022). Students' perspective of internship in vocational higher education. *Management: Journal of Sustainable Business and Management Solutions in Emerging Economies, 27*(1), 11-20. DOI: 10.7595/management.fon.2020.0018
- Yalçinkaya, B., ve Saydam, V. (2018). Staj süreçlerinin öğrencilerin mesleki beklentilerine etkisi: Marmara üniversitesi bilgi ve belge yönetimi bölümü üzerine bir inceleme. *Arşiv Dünyası, (20)*, 1-20.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (Sekizinci Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yurdoğlu, H., ve Kundakcı, N. (2017). SWARA ve WASPAS yöntemleri ile sunucu seçimi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20*(38), 253-270. <https://doi.org/10.31795/baunsobed.645105>
- Zhao, H., and Liden, R. C. (2011). Internship: A recruitment and selection perspective. *Journal of Applied Psychology, 96*(1), 221. DOI: 10.1037/a0021295